

Mamy Gazele inne niż reszta

**DR HAB.
JERZY CIEŚLIK**

Profesor, dyrektor Centrum Przedsiębiorczości w Akademii Leona Koźmińskiego. Specjalizuje się w problematyce przedsiębiorczości, innowacji i międzynarodowych stosunków gospodarczych. W latach 1990–2003 był członkiem zarządu, a w 1996–2000 prezesem zarządu Ernst & Young Polska. Od 2004 r. pracuje w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie. Jest autorem podręcznika *Przedsiębiorczość dla ambitnych. Jak uruchomić własny biznes* (2006) oraz portalu edukacyjno-doradczego o tym samym tytule. Autor monografii *Przedsiębiorczość, polityka, rozwój* (2014) poświęconej makroekonomicznym skutkom przedsiębiorczości i polityce państwa w tej dziedzinie. Inicjator wielu projektów szkoleniowo-doradczych wspierających zaawansowane formy przedsiębiorczości. Założyciel i Koordynator Sieci Edukacyjnej Innowacyjnej Przedsiębiorczości Akademickiej (SEIPA). Członek Rady Naukowej Ośrodka Badań nad Przedsiębiorczością PARP.

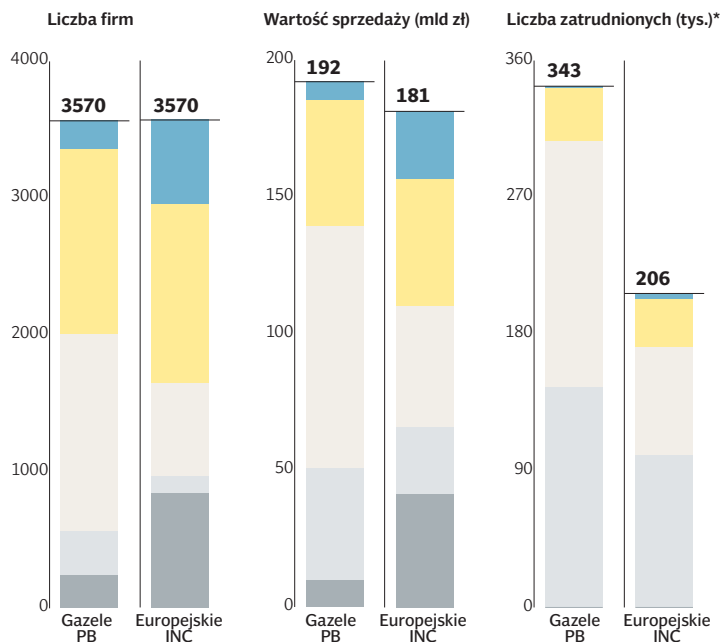
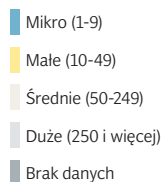
**MGR
ADRIAN GRYCUK**

Jest ekspertem Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu i doktorantem w Akademii Leona Koźmińskiego

Absolwent Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie na kierunku Finanse i Bankowość. W latach 2005–09 pracował w firmie Rexam Home & Personal Care w Łodzi. Obecnie ekspert w Zespole ds. Gospodarczych w Biurze Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu i doktorant na kierunku Zarządzanie Akademii Leona Koźmińskiego. Certyfikowany Lean Black Belt, członek Stowarzyszenia Lean Management Polska.

Jakie wyniki mają Gazele Biznesu i europejskie MSP (3570 spółek)

▶ Gazele PB/Europejskie INC w liczbach

*Uwaga! Wylucznie w spółkach, które podały wielkość zatrudnienia.
** W przeliczeniu według kursu 1 EUR = 4,26 PLN.
Źródło: opracowanie własne

W ubiegłym roku porównaliśmy polskie Gazele Biznesu z amerykańskimi. W tym roku Gazelom „Pulsu Biznesu” wyrósł mocny konkurent.

Organizatorzy najstarszego (od 1982 r.) amerykańskiego rankingu Inc 5000 postanowili stworzyć edycję Inc. Europe. Na ogłoszonej jesienią 2015 r. liście znalazło się 5000 europejskich Gazel, w tym 49 z Polski. Tak to już jest, że Europejczycy podejmują różne eksperymenty i inicjatywy w poszczególnych krajach, a Amerykanie wkraczają z doświadczeniem, organizacją i technologią pozwalającą na opanowanie całego kontynentu.

Do listy Inc. Europe 5000 trzeba podchodzić ostrożnie, gdyż jest to pierwsza edycja, a więc wiele europejskich Gazel mogło się nie zgłosić z braku wiedzy o nowym rankingu. Z tym zastrzeżeniem dokonaliśmy analizy porównawczej głównych tendencji dotyczących polskich i europejskich Gazel, uwzględniając ich wyniki ekonomiczno-finansowe na koniec 2014 r.

Kryteria uczestnictwa w rankingu Inc. Europe 5000 znacząco różnią się od obowiązujących polskie Gazele Biznesu. Przede wszystkim dynamika sprzedaży jest mierzona z uwzględnieniem wyni-

ków z czterech, a nie trzech lat. W Inc. Europe 5000 mogą startować firmy stosunkowo małe, realizujące sprzedaż minimum 200 tys. euro w roku bazowym, czyli 850 tys. zł. Przypomnijmy, że minimalny próg sprzedaży w roku bazowym (2012) w rankingu Gazel Biznesu jest znacznie wyższy i wynosi 3 mln zł. Jednocześnie obowiązują tu maksymalny próg obrotów 200 mln zł, którego nie ma w Inc. 5000. Za to uczestniczące w rankingu europejskim Gazele muszą po trzech latach osiągnąć sprzedaż minimum 2 mln euro, czyli 8,5 mln zł.

Mimo tak znaczących różnic metodologicznych postanowiliśmy porównać polskie i europejskie Gazele z obydwoi rankingów przeprowadzonych w 2015 r. (dane za 2014 r.). W tym celu uwzględniliśmy tylko te firmy, które spełniły kryteria zarówno rankingu Gazel Biznesu, jak i Inc. Europe 5000. Po odcięciu firm, które nie spełniają łącznych kryteriów, pozostało 3570 podmiotów w obydwoi rankingach. Co wynika z ich porównania?

Polskie więcej zatrudniają

Obserwujemy interesujące zjawisko. Ta sama liczba firm w obydwu rankingach (3570) zrealizowała w 2014 r. zbliżone łączne przychody (180-190 mld zł). Polskie Gazele zatrudniały jednak aż o 67 proc. więcej pracowników niż europejskie. Wiąże

Europy

W jakim są wieku

► w proc.

- Spółka powstała 1.01.2001 i później
- Spółka powstała 1.01.1991-31.12.2000
- Spółka powstała przed 31.12.1990

Liczba firm

Gazete PB (3570)

Europejskie INC (2707)

Wartość sprzedaży

Gazete PB

Europejskie INC

Liczba zatrudnionych*

Gazete PB

Europejskie INC

W czym się specjalizują

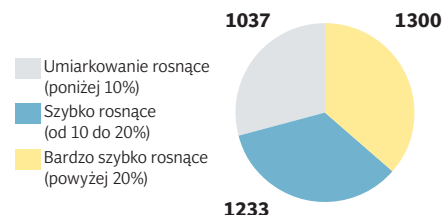
► Gazete PB/Europejskie INC w 2014

Gazete PB		Gałąź gospodarki	Europejskie INC	
Liczba firm	Zatrudnienie w tys.		Liczba firm	Zatrudnienie w tys.
1436	192,0	Przemysł	604	28,9
253	21,2	Budownictwo	474	17,1
1295	62,7	Handel	990	76,8
199	16,5	Transport	354	22,5
108	8,9	Informacja i komunikacja	243	9,3
11	1,2	Finanse i ubezpieczenia	79	2,9
36	2,7	Obsługa rynku nieruchomości	81	1,1
36	10,4	Opieka zdrowotna	95	8,8
118	19,2	Pozostałe	523	27,8
3570	343,1	Razem	3570	206,0

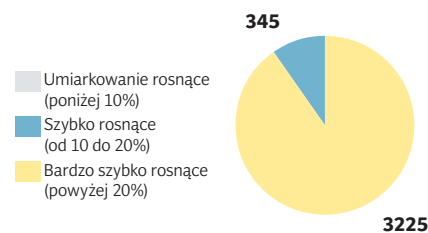
Jak szybko się rozwijały w 2014

► Liczba firm

Gazete PB

Europejskie INC

się to ze strukturą branżową Gazet w obu rankingach, o czym będziemy mówić dalej.

Wielkość: różne tendencje

Struktura według klas wielkości Gazet polskich i amerykańskich, które porównywaliśmy w ubiegłym roku, była dość zbliżona. Tu i tu dominowały firmy małe i średnie. Natomiast polskie Gazete dość znacznie różnią się od europejskich. Otóż wśród tych drugich było znacznie więcej „mikrosów” niż w rankingu „PB”. Za to u nas mieliśmy zdecydowanie więcej średniaków i – co zastanawiające – firm dużych. Choć w tym drugim przypadku Gazete europejskie, co prawda mniej liczne, miały zdecydowanie wyższe średnie zatrudnienie (odpowiednio: 1590 i 450 osób).

Polskie są starsze

Europejskie Gazete są zdecydowanie młodsze, gdyż 65 proc. z nich powstało po 2000 r. (w Polsce 43 proc.). To bardzo zaskakujący wynik analizy porównawczej. Można było oczekiwać, że będzie na odwrót, bo przecież w dobie realnego socjalizmu możliwości prowadzenia prywatnego biznesu były bardzo ograniczone. Tymczasem udział firm utworzonych przed 1991 r. jest w obydwu rankingach dość zbliżony (11-12 proc.). Zaskakuje także duży (45 proc.) udział w polskim rankingu

Gazel, które rozpoczęły działalność w latach 1991-2000, a więc w najtrudniejszym okresie transformacji. Trzeba pozytywnie ocenić to, że wielu dojrzałym polskim Gazetom udaje się utrzymać wysoką dynamikę i stawić czoła młodszym konkurentom.

Europejskie są szybsze

Ponad 90 proc. europejskich Gazet rozwija się bardzo szybko – o ponad 20 proc. rocznie. W Polsce takie firmy stanowią tylko 36 proc. porównywalnej zbiorowości. Taki wynik był do przewidzenia, jeśli wziąć pod uwagę to, że do rankingu Inc. Europe zgłaszały się firmy z całego kontynentu, a uwzględniono w nim tylko 5000 tych o najwyższej dynamice sprzedaży. W rezultacie odcięto te, które miały średnioroczną dynamikę wzrostu poniżej 10 proc., a więc rozwijające się w tempie umiarkowanym. Tymczasem w rankingu „PB” końcówka firm realizowała minimalny przyrost sprzedaży.

Niezależnie od skutków różnic w konstrukcji rankingów trzeba też uwzględnić krótszy, okres analizy dynamiki wzrostu w rankingu „PB”, gdy ranking Inc. uwzględnia trzy kolejne lata, co jest korzystne dla polskich Gazet. Badania porównawcze w wielu krajach pokazują, że na dłuższą metę firmom bardzo trudno utrzymać wysoką dynamikę i po okresie przyspieszenia wracają

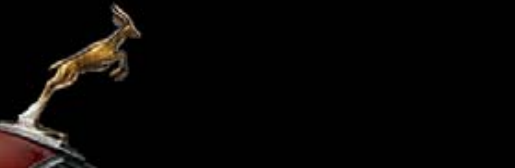
do tempa przeciętnego dla branży. Warto zaznaczyć, że organizatorzy zarówno amerykańskiego jak i europejskiego rankingu INC bardzo mocno podkreślają kryterium wysokiej dynamiki rozwoju firmy. Warto zatem zadbać by w kolejnych edycjach do ranking Pulsu Biznesu zgłaszało się coraz więcej szybkich i bardzo szybkich Gazet.

W Polsce więcej przemysłu

Największe różnice w obydwu rankingach dotyczą udziału przemysłu. W grupie 3570 polskich Gazet przemysłowych było 1639 (43 proc.), a europejskich – niecałe 17 proc. Jeszcze większa, wręcz miażdżąca, była przewaga przemysłowych polskich Gazet nad europejskimi w dziedzinie zatrudnienia: polskie miały w 2014 r. siedmiokrotnie więcej pracowników.

Dosyć znacząca liczbowa przewaga polskich Gazet dotyczy także handlu hurtowego i detalicznego. Z kolei w rankingu Inc. jest większa reprezentacja nowoczesnych usług, których udział w polskim rankingu jest znikomy. Chodzi o usługi informatyczne i tzw. profesjonalne. Łącznie w tych dwóch dziedzinach na liście europejskiej było dwukrotnie więcej Gazet niż na polskiej.

Jerzy Cieślík
Adrian Grycuk

Przemysł to naturalne środowisko polskich Gazel

Podczas gdy w Unii Europejskiej opracowuje się programy reindustrializacji Starego Kontynentu, polskie małe i średnie firmy zakwalifikowane do rankingu „Gazele Biznesu 2015” potwierdzają wysoki stopień uprzemysłowienia naszej gospodarki.

Przeprowadzone przy okazji poprzedniej edycji porównanie Gazel polskich z amerykańskimi, a także tegoroczne z europejskimi (tekst na stronach 10-11) pokazały wyraźnie specyfikę rankingu „PB”, która polega na bardzo dużym udziale Gazel przemysłowych. Czy to powód do radości, czy raczej do niepokojów? Zdecydowanie to pierwsze. W Stanach Zjednoczonych i w Unii Europejskiej dużo się dzisiaj mówi o potrzebie reindustrializacji, czyli przywrócenia roli przemysłu w gospodarce. To wyraźny odwrót od prowadzonej w ostatnich kilku dekadach polityki deindustrializacji, która priorytetowo traktowała usługi (zwłaszcza bardziej zaawansowane), podczas gdy produkcja przemysłowa była przenoszona do Chin, Malezji, Indonezji czy Meksyku. Skutki takiej polityki okazały się zgubne zwłaszcza w sferze zatrudnienia i stąd zwrot w kierunku ponownego uprzemysłowienia. Wśród krajów najwyżej rozwiniętych mimo powszechnych w Unii Europejskiej tendencji silną pozycję przemysłu nadal utrzymują Niemcy. Polska też jest w nienajgorszej sytuacji, jednak postulat dalszego rozwoju przemysłu pozostaje aktualny. W tym kontekście znacząca liczba przedsiębiorstw przemysłowych wśród Gazel Biznesu musi cieszyć.

Tendencją do reindustrializacji Stanów Zjednoczonych i Unii wynika m.in. z chęci zwiększenia liczby i „jakości” miejsc pracy. Spójrzmy zatem na strukturę gałęziową najnowszego rankingu „PB”. Liczebnie nieco więcej niż przemysłowych jest Gazel w handlu hurtowym i detalicznym. Ale jednocześnie Gazele przemysłowe

zatrudniają 2,7 raza więcej niż handlowe! Na Gazele przemysłowe przypada 51 proc. całkowitego zatrudnienia wszystkich 4300 przedsiębiorstw w rankingu 2015. Co jest szczególnie ważne, miejsca pracy w przemyśle są bardziej stabilne i generalnie wyższej jakości niż w usługach.

Innowacyjność Gazel

Postanowiliśmy przyjrzeć się bliżej strukturze polskich Gazel Biznesu, biorąc pod uwagę innowacyjność branż, w których działają. Przyjeliśmy powszechnie stosowany w statystyce krajowej i międzynarodowej podział na branże wysokiej, średniowysokiej, średnioniskiej i niskiej techniki. Trzeba od razu podkreślić, że ten schemat podziału według poziomu innowacyjności ma sporo wad. Po pierwsze zakłada, że firmy z racji tego, iż funkcjonują w branżach innowacyjnych, są innowacyjne, a to nie odpowiada rzeczywistości. Po drugie przedsiębiorstwa zostają przypisane do określonych branż zazwyczaj w momencie rejestracji. Później profil działalności może ulec zmianie, ale nie zostaje to skorygowane w systemie statystycznym. To oczywiście zniekształca całą statystykę.

Mimo tych zastrzeżeń spróbujemy wskazać na główne tendencje, jeśli chodzi o poziom innowacyjności polskich Gazel. Już na początku warto podkreślić, że na tle całego polskiego przemysłu Gazele są bardziej innowacyjne. Niepokoić musi jednak ich stosunkowo niski udział w branżach wysokiej i średniowysokiej techniki. Mimo to w porównaniu do całego przemysłu sytuacja nie jest taka zła. Nieco więcej jest Gazel w wysokiej technice (3,7 proc. wobec 2,3 proc. w całym przemyśle). Wyraźna jest za to przewaga Gazel w branżach średniowysokiej techniki (21,0 proc. wobec 13,7 proc. w całym przemyśle).

Wiek i wielkość

Jeśli chodzi o strukturę wiekową Gazel przemysłowych, to rozkład jest dość

równomierny. Dość zaskakująca jest natomiast sytuacja w branżach wysokiej techniki, gdzie mamy sporo Gazel starszych, powstałych przed 1991 r. Z kolei w branżach średniowysokiej techniki relatywnie dużo jest przedsiębiorstw powstałych w latach 1991-2000. W tych trudnych czasach poziom techniczny i zasoby kapitałowe nie pozwalały na angażowanie się w najbardziej zaawansowane technologicznie branże, ale wiele firm podjęło wysiłek inwestycyjny w branżach średniowysokiej techniki.

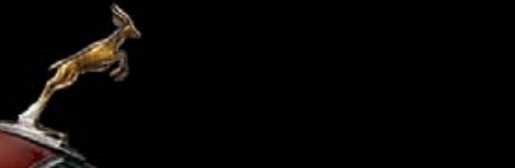
Wśród Gazel przemysłowych przeważają firmy średnie zatrudniające od 50 do 249 osób, i prawdopodobnie ta występuje niezależnie od poziomu innowacyjności branż, w których działają. Tylko w dziedzinie wysokiej techniki bardziej liczne są firmy małe. Relatywnie niższy udział firm dużych może po części wynikać z górnego limitu rocznej sprzedaży 200 mln zł, przyjętego pułap w rankingu „Pulsu Biznesu”.

Dynamika

Na tle pozostałych gałęzi gospodarki Gazele przemysłowe charakteryzują się nieco wolniejszą dynamiką wzrostu. Dotyczy to zwłaszcza Gazel zwiększających sprzedaż o ponad 20 proc. rocznie. Wyjątek stanowią firmy działające w branżach wysokiej techniki. Relatywnie dużo jest tam Gazel rozwijających się stosunkowo szybko, ale także tych, które zwiększały sprzedaż o mniej niż 10 proc. rocznie.

Podsumowując: Gazele przemysłowe to mocny atut i swoista wizytówka rankingu „Pulsu Biznesu”. Warto śledzić tendencje występujące w tej grupie laureatów rankingu, bo ambicje rozwojowe przedsiębiorstw produkcyjnych mają decydujące znaczenie dla powodzenia programu reindustrializacji polskiej gospodarki.

Jerzy Cieślik
Adrian Grycuł
Dokończenie na str. 14

GAZELE BIZNESU WOKÓŁ RANKINGÓW

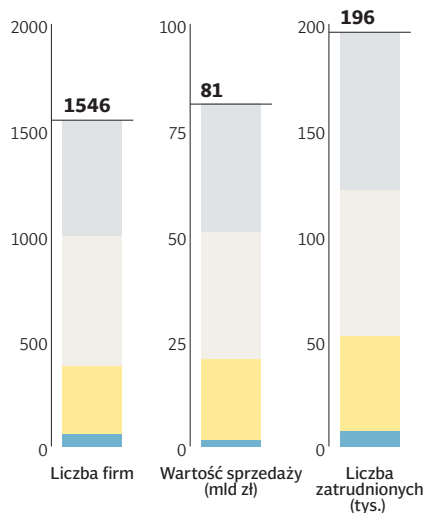
Gazele przemysłowe na tle innych gałęzi gospodarki

► Ogólny podział według PKD

	Liczba gazel		Wartość sprzedaży		Liczba zatrudnionych	
	Liczba firm	proc.	mld zł	proc.	tys.	proc.
Przetwórstwo przemysłowe	1546	35,9	81,1	38,8	196,0	50,8
Budownictwo	313	7,3	12,9	6,2	24,2	6,3
Handel hurtowy i detaliczny	1568	36,4	75,3	36,0	72,7	18,9
Transport i gospodarka magazynowa	237	5,5	11,1	5,3	18,2	4,7
Informacja i komunikacja	129	3,0	4,7	2,2	9,3	2,4
Obsługa rynku nieruchomości	69	1,6	3,1	1,5	7,4	1,9
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	97	2,3	4,4	2,1	8,9	2,3
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	48	1,1	2,6	1,2	14,3	3,7
Pozostałe	297	6,9	14,0	6,7	34,8	9,0
Razem	4304	100,00	209,2	100,00	385,7	100,00

Przemysł przetwórczy

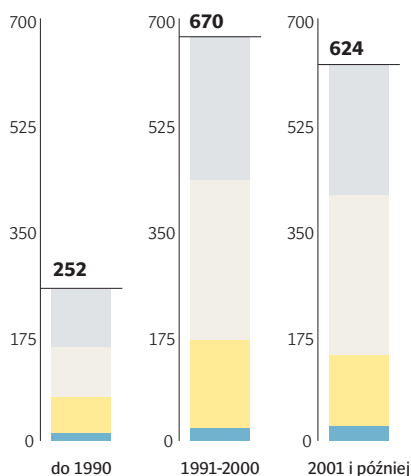
► według poziomów techniki (2014)

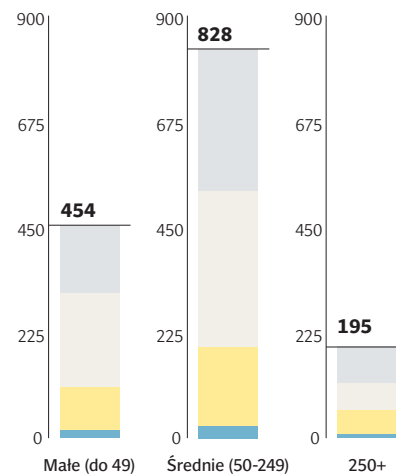
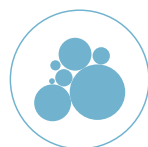
► według wieku – daty rozpoczęcia działalności (liczba firm)

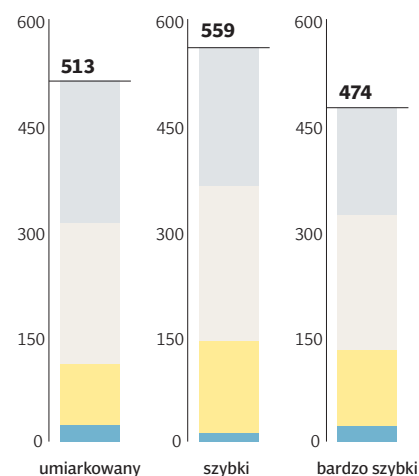
Niska	552
Średnio-niska	613
Średnio-wysoka	324
Wysoka technika	57
Razem	1546

► według wielkości

► według dynamiki wzrostu (średniorocznej, 2014 do 2012)

Źródło: opracowanie własne